

TARİHİN SEYRİNDE

Tarihin Götürdüğü Yere Git

Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Tarih Öğretmenliği Anabilim Dalı Bülteni

Ekim – Kasım – Aralık 2011

TARİHİN SEYRİNDE

YIL:3 SAYI:13
EKİM-KASIM-ARALIK
2011

EDITÖRDEN

Ulu önderimiz Mustafa Kemal Atatürk'ü ölümünün 73. yıl dönümünü saygıyla anıyoruz. Yaşam kadar ölüm de hayatın gerçeklerinden ve "Her canlı ölümü tadacaktır" ayeti, bu durumun en açık göstergelerindendir.

Ölmek kolay mıdır? zor mudur? bilinmez ancak yaşamının, özellikle de sorumluluk sahibi olarak yaşamının çok da kolay olmadığını söyleyebilirim. Atatürk, hiç şüphesiz hayatın zorluklarına göğüs gererek ve vatan kurtarma sorumluluğunu derinden hissederek yaşamış biridir. Bir devletin, bir insanın üstünde yükselmesinin sırrı da budur.

Şimdi zaman saygı ve minnet zamanıdır. Dedikodu değil, bir Fatiha zamanıdır.

Beni görmek demek, benim yüzümü görmek demek değildir. Benim düşüncelerimi, benim fikirlerimi anlıyorsanız bu kâfidir.

K. ATATÜRK

Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi

Tarih Öğretmenliği Ana Bilim Dalı Bülteni: **TARİHİN SEYRİNDE**

Yayın Sorumlusu Öğretim Elemanı:

Tuba ŞENGÜL

Yayın Kurulu: Eda ALAGÖZ, Serhat ALTINKAYNAK, Duygu ALTINOK, Sevil ARAZ, Habibe AVCI, Kübra ÇALIŞKAN, Cansu ÇİFTÇİ, Naciye DURU, Arzu DURUKAN, Halil GOSTAK, Gülşah GÖK, Samet ÖZDEN, Sevinç TUNÇ, Yasemin TÜRKDOĞAN, Gökçe URGANCI, Akif YARDIMCI, Ahmet YİĞİT, Esra KAPLAN (Redaksiyon), Muhammet Atasever (Karikatür)

İletişim: tarihinseyrinde@gmail.com Web adresi: http://www.gef.gazi.edu.tr/dergi_tarih/

AKADEMİK YAYINCILIK

www.nobelyayin.com

www.nobelakademi.com

info@nobelakademi.com

ücretsiz online
deneme sınavları

ücretsiz ödüllü
deneme sınavları

puan hesaplama robotu
sınavlara ilişkin en güncel
duyuru ve haberler

NOBEL AKADEMİK YAYINCILIK EĞİTİM DANIŞMANLIK TİC. LTD. ŞTİ.
Kültür Mah. Mithatpaşa Cad. No:74 B-01/02 Kızılay Ankara
Telefon: +90 312 418 20 10 Belgeç: +90 312 418 30 20
Web: http://www.nobelyayin.com e-posta: nobel@nobelyayin.com

NOBEL KİTAP DAĞITIM AŞ
Molla Fenari Sok. Nu: 8 Çağaloğlu İstanbul
Telefon: +90 212 511 61 44 Belgeç: +90 212 511 61 49
Web: http://www.nobelkitap.com e-posta: info@nobelkitap.com

İÇİNDEKİLER

NOT DEFTERİM:Neden Tarih Öğrenmeliyiz?

Hypatia Kimdir?

SEVİL'EN KÖŞE: Zaferi Bekleyenler

Türk Kahvesi

TECRÜBEYLE MÜLAKAT

TARİHTEN HİKÂYELER

HABİBE İLE ADIM ADIM: Öğrenci Gözünden Anıtkabir

ÇALIŞAN KALEM: Üstad Mehmet Akif

Pisa Kulesi

TARİH MAGAZİN: Cennet Bahçesi

TARİH SPOR: Saray-1 Hümayunda Ezeli Rekabet:

AKDENİZ'E DOĞRU

Eğilmez başımıza taç yaptık hürriyeti,
Zaferle kalbimize yazdık Cumhuriyeti...

Sakarya'dan su içtik o çelik süngülerle,
Yuvaları dağılmış bir avuç yılmaz erle.

"Hedef Akdeniz, asker!" diyen parmağa koştuk...
Zafer bahçelerinden gül koparmağa koştuk...

Yol gösterdi göklerden bize binlerce yıldız,
Kıpkızıl ufuklardan taşı al bayrağımız.

Koştuk aslanlar gibi kükreyip dağdan dağa
Canavarlar dışinden vatanı kurtarmağa.

Sakarya'dan su içtik o çelik süngülerle,
Yuvaları dağılmış bir avuç yılmaz erle.

Eğilmez başımıza taç yaptık hürriyeti,
Zaferle kalbimize yazdık Cumhuriyeti...

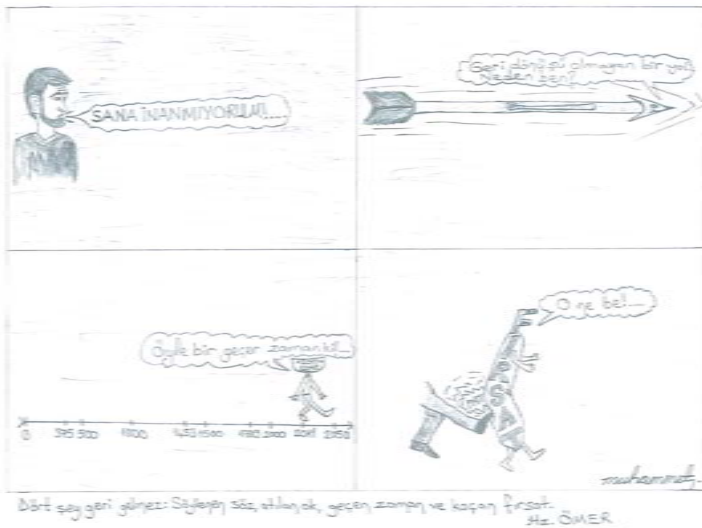
Ömer Bedrettin UŞAKLI

CUMHURİYET

Gönül verdik,
Sana erdik.
Ey hürriyet, Cumhuriyet.
Herkes sever,
Seni över.
Ey hürriyet, Cumhuriyet.
Canımızdasın, Kanımızdasın.
Ey hürriyet, Cumhuriyet.

B. Kemal ÇAĞLAR

Lahanacılar ve Bamyacılar

Muhammet ATASEVER

NOT DEFTERİM

Yasemin TÜRKDOĞAN

NEDEN TARİH ÖĞRENELİYİZ?

Bundan 3 yıl önce başladı tarihte seyir maceramız. O zaman henüz lisans eğitiminin ikinci yılını tamamlamak üzere olan tarih öğretmenliği öğrencileri olarak, tarihten bildiklerimizle ve süreç içerisinde öğreneceklerimizle birlikte bir yola çıktık. Belki biraz eksik bildiklerimizi; kendimiz, arkadaşlarımız, takdirini ve bilgilerini beklediğimiz hocalarımız ve tüm okuyucularımız için okuyarak, çalışarak, her yazdığımızı bir öncekine göre geliştirerek karşınıza çıktık.

Ay ay, gün gün geçmişin her satırından seçtiğimiz olaylar, kahramanlar kalemimizde yeniden can buldu ve tarihteki bu seyir maceramız "Tarihin Seyrinde" adı ile 13. sayıya ulaştı. Kelimelerimiz büyüdü, yazdıklarımız büyüdü, sayımız büyüdü, biz büyüydük.

Not defterimde geçtiğimiz 12 sayıda bazen tarihi ile önemli olduğunu düşündüğüm bir olayı, bazen bir kişiyi, bazen de bir günü yazdım. Bu sayıda ise artık lisans eğitimini tamamlamak üzere olan bir öğretmen adayı olarak "Neden tarih öğrenmeliyiz?" sorusuna verilen yanıtlarla tarih öğrenmenin gerekliliğini anlatacağım.

Tarih, pek çok öğrencinin gözünde seilmeyen bir derstir. Hal böyle olunca da seilmemesinin bin bir türlü bahanesi öğrenci tarafından birbiri ardına sayılıp dökülür. "Sıkıcıdır, olup bitmiş şeylerdir, ne işlerine yarayacaktır..." Öğrenci böyle düşündüğünde ya da öğrenciye böyle düşündürüldüğünde tarih de ezberden öteye geçemiyor ne yazık ki. Bu cümlemi kanıtlamak ister gibi bir başlık gözümün karşısına çıkıyor bir gazetede. "Çocuklarınız 'Hitler kaç kişiydi ?' demesin." Tarih dersinde izletilen Yahudi soykırımını anlatan filmin ardından yapılan tartışmada lise son sınıf öğrencisi bir genç, öğretmenine "Hitler kaç kişiydi?" diye soruyor. Bu haber karşısında soruyorum, ne kadar tarih öğreniyoruz, öğretiyoruz ve neden tarih dersleri sıkıcı bulunuyor? Tüm öğrencilerin düşüncesi bu yönde olmasa da tarih derslerine ve tarih bilmeye karşı geliştirilen bu olumsuz tutuma karşılık "Neden tarih öğrenmeliyiz?"

***

Bir dönem, bazı tarihsel olguları bilmenin eğitilmiş bir kişiyi, bir cahilden ayırt etmeye yaradığına inanılmış. Yani tarih bilmek bu görüşe göre bizi sıradanlığın dışına çıkarmaktan öte eğitilmiş sıfatına layık olmamızı sağlıyor.

John Tosh "Tarihi umursamadığını iddia eden insanlar bile, attıkları her adımda tarihe dayalı varsayımlar geliştirmek zorunda kalırlar." der. Gerçekten de öyle değil midir?

Tosh'un dediği gibi attığımız her adımda geride bıraktığımız her şey bizim tarihimizi oluşturmaz mı? Kendimizi tanıtırken bile bir tarihimiz vardır. Doğduğumuz yer, doğum tarihimiz, yaşadığımız şehirler, okuduğumuz okullar... Ve bu geçmişimiz geleceğimize ışık tutan, geleceğimize giden yol olur. Yeni girdiğimiz bir ortamda bizi tanıtan şey farkında olsak da olmasak da geçmişimizdir.

Avusturyalı komutan M. Montecuccoli, "Türk Milleti" ile ilgili düşüncelerini şöyle dile getiriyor:

"Türkler ölmeyi biliyorlar, hem de iyi biliyorlar. Ben de ölmeyi bilen bir milletin yenilmeyeceğini bilecek kadar tecrübeliyim. Burada hiç yoktan ordular kurmak ve bu orduları ölüme sürüklemek mümkün. Bu imkânlardan bol bol faydalaniyorum. Fakat meydana getirdiğim orduları sendeleten bir engel var: Türklerin yaşayan hatıraları!

Üç-dört yüzyıl önce her kudreti ve her milleti yenen Türkler, şimdi de silinmez hatıralarıyla her teşebbüsü sendeletiyor. Hemen her yürekte bu korkuyu seziyorum. **Demek ki yalnız Türkleri değil, onların tarihini de yenmek lazım.** Bu durumda ben, Türklerin düzinelerle milleti idare etmelerindeki sırrı da anlıyorum. Onlar milletleri bir kere yeniyor fakat kazandıkları zaferleri ruhlara ve nesillere nakşedebiliyorlar."

***

Bu sözler yaşadığımız tüm yenilgiler, kazandığımız tüm zaferlerde tarihin payının olduğunu gösteriyor. Bugün yaptığımız birçok yanlışın altında tarih bilmememiz yatmıyor mu? Bir milleti ayakta ve birlikte tutan en önemli unsurlardan biri tarihimiz değil midir?

Not defterimin sonuna gelirken hem dünya tarihinin, hem de milli ve kişisel tarihimizin öğrenilmesinin önemsenmesini diliyorum.

“Bizim ulusumuz deneyimli bir maziye sahiptir. Türk çocuğu atalarını tanıdıkça daha büyük işler yapmak için kendinde kuvvet bulacaktır.

M. Kemal ATATÜRK”

Bu konuda en önemli görevin de Tarih Öğretmenlerine düştüğünü düşünüyorum. Tarihi ders olmaktan çıkarıp, hayatın ta kendisi yapacak nitelikli ve enerjik bir tarih öğretmeni olmayı amaçlıyorum. Benim üzerime düşen sanırım bu amacımı en iyi şekilde gerçekleştirmek. Zaten herkes üzerine düşeni en iyi şekilde yapabilse sanıyorum ki sorunsuz bir dünyaya kavuşuruz.

Hoşçakalın.

HYPATİA KİMDİR?

İskenderiyeli Hypatia olarak da bilinir. Hypatia 370-415 yılları arasında yaşamış 45 yaşında aşırı dinci bir kesim tarafından katledilerek öldürülmüştür. Güzelliği ile tüm erkeklerin ilgi odağı olmuş ve özellikle iktidardaki kişilerin etkilenmesi sonucunda özellikle katilleri tarafından büyücülükle bile suçlanmıştır. Hypatia, İskenderiye'deki Museion okulunda matematik, felsefe ve astronomi dersleri vermiştir. Ayrıca matematikçi ve gökbilimci olan babası Theon ile birlikte özellikle Dünya'nın şekli ve yörüngesi hakkında çalışmalar yaptı. Derslerinde Platon ve Aristoteles'in tanıtılmasında etkili oldu. Bruno ve Galileo'dan yüzyıllar önce astronomi aleti usturlabı keşfetti. Özellikle Euclid üzerine çalışmalar yapmış ve aritmetikle alakalı 13 ciltlik bir eser bırakmıştır. Bu eserini, Diophantun'un Aritmatica'sına eleştiri olarak yazmıştır. Aynı zamanda Apollonius'un Konikler ve Ptolemy'nin Matematik Kanon'una da eleştiriler yazmıştır. Fakat yazmış olduğu bu eserler günümüze kadar ulaşamamıştır. Eserlerinin günümüze ulaşamamasında, Hristiyan düşünce açısından dinsizlikle suçlanmış olmasının büyük payı olduğu ileri sürülür. Zaten ölümünden sonra, çalıştığı kütüphane

yıkılmış ve kitaplar yakılmıştır. Hypatia ile ilgili olarak günümüze dek ulaşan tek eser öğrencisi Kyreneli Synesios'un yazdığı mektuplardır. Bu mektuplarda Synesios, ona duyduğu hayranlığı ve bilimsel çalışmalarına duyduğu saygıyı bildirmektedir. Bu öğrencisinin

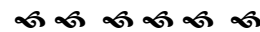
gökbilim araştırmalarında kullanılan usturlab adlı alet ile ilgili çalışmaları vardır.

Bilimsel gelişmeler düşünüldüğünde insanlık tarihi açısından yüz karası bir olayın baş aktörü Hypatia. Onun suçu; inandığı Pagan dinini savunmak ve akli, bilimi, zihinsel ve bilimsel çalışmaları her şeyden önde tutmak oldu. Kimine göre ilk kadın bilim şehidi, kimine göre düşünce kadını... Her ne olursa olsun düşünceleri yüzünden sadece 45 yaşında belki de bilim açısından en verimli olduğu bir dönemde öldürülen bir kadındır.

Bu sayıda böyle bir konuyu seçmemde yaz sezonunda izlediğim Agora adlı filmin etkisi oldu. Bilim-tarih konusunda meraklı arkadaşların filminden keyif alacakları düşüncesindeyim. Bu filmde Hypatia'nın hayatı her yönüyle ele alınmıştır. Sadece bilim yapabilmek açısından değil, her alanda özgür çalışma ortamı bulabilmek oldukça önemli bir olanak. Bu filmi izledikten sonra bir kez daha elimizdeki imkânlara şükrettim. Düşünen, üreten ve çalışan bir toplum olabilmek dileğiyle...

Gülşah GÖK

SEVİL'EN KÖŞE Sevil ARAZ

ZAFERİ BEKLEYENLER

Demokritos: “ Hiçbir şey tesadüfen meydana gelmez, her şey bir sebep ve zaruret gereği ortaya çıkar” der.

Doğru...

Hangi yola sebepsiz çıkılır, hangi başarı tesadüftür?

Kim yersizce üzülür veya sevinir?

Yağmur ne zaman sebepsiz yağar?

***

Orison Sweet Marden şöyle der: “Evren, insanoğlunun anaokuludur, var olan her şeyin verdiği özel bir ders vardır. Dağlar sağlamlığı ve azameti öğretir; okyanuslar büyüklüğü ve değişimi. Ormanlar, göller, nehirler, bulutlar, rüzgar, yıldızlar, çiçekler, buzullar ve kristal kar taneleri, canlı cansız her varlık, insan ruhu üzerinde bir etki bırakır. Arılar ve karıncalar bile endüstri ve ekonomi dersleri verirler.” Hayat nedenleriyle sonuçlarıyla öğrenilmesi gereken bir ders ise, hangi savaş nedensiz? Hangi savaş anlamsızdır?

Hayat kimini neşeye, kimini hüzne çağırır. Kimini barışa kimini savaşa, onlar ise barış için koşmuştu savaşa. Ve sonunda savaşın adı zafer olup bütün görkemiyle dikilmişti Ulus Meydanına.

Zaferi zafer yapan sadece kazanılan savaş değildir. Hayatın her evresinde yaşadığımız bir uğraşının, bir çabanın sonunda elde ettiğimiz başarıdır. O zaman, hayatta başarıyla attığımız her adımın, ulaşmak istediğimiz her tadın adı zafer değil de nedir?

İşte üç tarafı dalgalarla boğuşan, dalgalarla boğuşmaya alışan, yılmayan, mert kahraman Anadolu'nun hikayesine de zaferden başka ne ad verilebilirdi?

Zafer Anıtı 1927'den beri neyi anlatır, neyi dillendirir hiç düşündünüz mü? Belki hasret, belki sevgi, belki ayrılık... Yanına biraz daha yaklaşırsanız belki de size şöyle diyeceklerdir: Geçmiş zaman diliminde yaptıklarımız, şimdi kimlerin anılarında? Anılarda kalan yaptıklarımızı şimdi kimler tekrarlamakta? Hayat yeni baştan işlense de nakış

nakış hala her şey eskiye daha yakın. Yaşadıklarımızı yaşar kim bilir kimler? Bizim yaşadıklarımız kaldı geçmiş bir zaman diliminde. Ama bizi sizden ayıran tek fark yaşadığımız savaş. Yoksa bakıyoruz da sizlere dertlerimiz, sevdalarımız, geçim derdimiz, koşuşturmalarımız aynı. Biraz daha yaklaşın bize, dikkatlice bakın Ulus Meydanında hangi misafirleri ağırlamaktasınız anlayın.

Gelin o zaman anlamak, anlamlandırmak adına Zafer Anıtının öyküsünü öğrenelim.

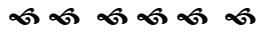
O günkü adıyla “Hâkimiyeti Milliye” olan Ulus Meydanında bulunan “Zafer Anıtı”, Yeni Gün gazetesi sahibi Yunus Nadi Bey'in önderliğinde Türk ulusunun maddi katkılarıyla yaptırılmıştır. Anıtın yaptırılması için tüm yurt çapında bir kampanya başlatılmış, kampanya dâhilinde açılan yarışmayı yürütmek üzere, bir yurttaş komitesi kurulmuştur. Komite tarafından Fransızca ve Osmanlıca bir şartname hazırlanmış ve şartnamede İstiklal Savaşının kimle, nasıl ve hangi amaçlarla yapıldığı geniş bir şekilde açıklanmakla birlikte Mustafa Kemal'in kişiliği ve özellikleri ayrıntılı olarak tanımlanmıştır. Yarışmaya gönderilen projeler içinde Avusturyalı heykeltıraş Heinrich Krippel'in projesi beğenilerek yapımına başlanmış ve anıt 24 Kasım 1927 Perşembe günü TBMM Başkanı Kazım Özalp Paşanın kısa bir konuşmasıyla açılmıştır. Açış söylevinden sonra şair Mehmet Emin, Yunus Nadi, Asım Us, Naşid Hakkı Beyler konuşmalar yapmıştı.

Yunus Nadi Bey konuşmasında: “Bu abide her ne müşkül karşısında olursa olsun varlığının ve istiklalinin her ne pahasına olursa olsun korunacağını ve her türlü kutsal savunmaların mutlaka zafere ulaşacağını hatırlatan bir gerçeğin taşa ve tunca dönüştürülmüş bir dile getirilişidir.” Naşid Hakkı da şöyle konuşmuştur: “Yukarı bakınız. Hem birer birer kendinizi, hem de toptan olarak milletimizi temsil eden muzaffer Gazi'yi göreceksiniz.” Konuşmalardan da anlaşılacağı üzere anıtta bir millet vardır.

Bakalım bir millet bir heykel grubuyla nasıl anlatılmış, İstiklal Savaşında gösterilen birlik beraberlik nasıl tasvir edilmiş görelim. Kaide üzerinde bütünlük gösteren heykellerden ön tarafta iki Mehmetçik bulunmaktadır. Bunlardan sağdaki, arkadaşlarını savaşa çağırmakta, soldaki ise düşmanı gözetleyen Mehmetçik heykelleridir. Onlara sorarsanız neler görüp neler yaşadıklarını şöyle anlatacaklardır:

Al kanım akar gider, toprağı deşer gider. Benim vatanımın toprağı al kana boyanır gider. Gökyüzü dolmuş dumanla, barutunun kokusuyla, kardeşimin kanıyla... Bu vatan böyle kurtuldu Mehmetçiğin kanıyla. Arkada ise mermi taşıyarak Mehmetçiği yalnız bırakmayan cefakâr Türk kadını heykeli sizi karşılar. Mermerden olan kaidenin güney cephesinde üstte, Sakarya’da düşmanı yenen Türk askeri; altta savaş sırasında Mustafa Kemal, komutanlar ve Türk askerlerinin tasvir edildiği kabartmaların yer aldığı iki pano bulunmaktadır. Bakın ne anlatır: Gözümüz kan ağlasa da kalbimiz huzurlu. Yüreğimiz yansa da alnımız ak. Bizim bütün cihana sığmayan bir geçmişimiz var. Anıt kaidesinin kuzey cephesinde ise kabartma iki panodan üsttekinde zaferden sonra resmigeçit yapan Türk askeri, alttakinde ise kağnılarla cepheye silah ve cephane taşıyan Türk köylüsü tasvir edilmiştir. Adeta yolumuz engelli olsa da ayaklarımız nasır diyerek birlik ve beraberliği simgelemişlerdir. Anıtın çokgen kaidesinin daralarak yükselen en üst kısmında anıtı çevreleyen, bir sıra halinde Mustafa Kemal’in altın varakla yazılmış özlü sözleri bulunmaktadır. Anıtın mermer kaidesinin arka yüzünde, topraktan çıkan ancak bir dalı kırılmış ve kırık yerin üzerinden daha gür şekilde yükselen hayat ağacı motifiyle Osmanlı İmparatorluğu ve bu ağaçtan filizlenen genç fidanla yeni Türkiye Cumhuriyeti anlatılmak istenmiştir. Ve kaidenin en üzerinde Mareşal üniformalı Gazi Mustafa Kemal, dört ayağı üzerine sağlamca basan Sakarya isimli atı üzerinde tasvir edilmiştir.

Benjamin Franklin’in dediği gibi “Öldükten sonra unutulmak istemiyorsanız, ya okunmaya değer bir kitap yazın ya da yazılmaya değer işler başarın.” Onlar zaferi bekleyip yazılmaya değer işler başardılar. Kadere bakın ki hala zaferi (Zafer Anıtını) beklemekteler. Hayatta neyi bekliyorsak elde etmek dileğiyle...

TÜRK KAHVESİ

Etiyopya platosundan çıkarak, Yemen’e gelen ve Osmanlı ülkesinde yayılan Türk kahvesi...

Arapça “kahwa” sözcüğünden gelen kahvenin, tarihçesi ile ilgili olarak bilinen bir hikâye bulunmaktadır. Hikâyeye göre Etiyopya’da “Kaldi” adlı bir çoban keçilerinin bir meyveyi yedikten sonra canlandığını fark etmiş ve çoban daha sonra meyveyi kendisi de denemiştir. Meyveyi yedikten sonra

kendisinde bir güç ve mutluluk duymuştur. Böylece bölgede kahvenin ünü yayılmaya başlamıştır. Zamanla Arap Yarımadası, Hindistan ve Mısır’a yayılan kahve; Osmanlı İmparatorluğu’nun sınırlarının genişlemesi ile birlikte Osmanlı ülkesine kadar gelmiştir. Osmanlı ülkesine kahvenin gelişi ile ilgili olarak iki rivayet vardır. Bunlardan ilki kahvenin “Hükm” ve “Şems” isimli iki Suriyeli tarafından Osmanlı ülkesine 1555 yılında getirildiğidir. İkincisi ise Kanuni Sultan Süleyman zamanında Habeşistan valisi olan Özdemir Paşa tarafından getirildiği şeklindedir.

Osmanlı ülkesine her ne şekilde gelmiş olursa olsun kısa bir zamanda kahve Osmanlı’da itibarlı bir içecek olarak yerini almıştır. Osmanlı ülkesinde ilk kahvehane 1544’te İstanbul Tahtakale’de iki Suriyeli Arap tarafından açılmış ve bu kahvehane daha çok tanınmış kişi ve bilginlerin buluşma ve sohbet noktası haline gelmiştir. Önemli bilginlerin ve tanınmış kişilerin burada içilen kahveye “kara inci” adını verdiği bilinir. Osmanlı sarayında da kahvenin yeri önemli olmuştur. Osmanlı sarayındaki görevliler arasında zamanla kahve pişirmekle görevli “kahveci başı” rütbeli bir saray görevlisi de yer almıştır. Ayrıca Osmanlı tarihinde “kahvecibaşılık” rütbesinden sadrazamlığa yükselenler de olmuştur.

Osmanlı’da kahve, saray ve konak haremelerinde misafirlere bir tören ile ikram edilirdi. Önce gümüş tatlı takımı ile tatlı ikram edilirdi ki eski Türk kahvesi şekersiz olarak pişirilirdi. Kahve üç kız tarafından ikram edilirdi. Kahvenin soğumaması için güğüm, ortasında kor ateş bulunan bir stile oturtulur ve kenarlarına takılı üç zincirden tutulup taşınırdı. Birinci kız içinde kahve fincanı ve zarflar bulunan tepsiyi taşır, ikinci kız stil takımını taşır üçüncü kız da tepside porselen fincanı alıp, stilde ki güğümden kahveyi doldurur, fincanı gümüş veya tombak zarfa yerleştirip zarfın ayağından iki parmağı ile tutup misafirlere ikram ederdi. Tiryakiler kahve yanında nargile ya da tütün içerlerdi.

Türk kahvesi adını, Türkler tarafından keşfedilen kahve hazırlama ve pişirme metodu; köpüğü, tadı, kokusu ve ikramından almaktadır. Bu özellikleri ile kahve Türk kültürünün önemli bir simgesi olmuştur. Türk kahvesinin en önemli özelliği en eski kahve pişirme yöntemi olması; ince öğütülmesi; köpük, kahve ve telden oluşmasıdır. Yumuşak ve kadifemsi köpüğü ile damakta uzun süre kalmaktadır. Geleceği anlatmak için kullanılan tek kahve türüdür.

Osmanlı kahve geleneği günümüzde de devam etmektedir. Gerçek Türk misafirperverliği ve konuğa olan sıcak saygının örneği olarak görülmektedir. Kız istemeye gidildiğinde kahveyi evlenecek kızın taşıması ve onun taşımadaki ustalığı, pişirdiği kahvenin lezzeti bu törenlerden kalma önemli bir gelenek olarak devam etmektedir. Ülkemizde kahve içmek bir kültüre dönüşmüştür ve ülkemizden dünyaya yayılmıştır. Osmanlı’dan ortak miras geleneğimiz olan tadına doyum olmayan kahvenin ikramına kırk yıllık hatıranı da hesaba katan hiç kimse hayır diyemez.

Naciye DURU

TECRÜBEYLE MÜLAKAT Cansu ÇİFTÇİ - Duygu ALTINOK

Merhaba Tarihin Seyrinde okurları daha önceki yazılarımızda değerli hocalarımızın görüş ve düşüncelerine yer vermiştik. Bu sayımızda ise bölümümüzden mezun olan üç arkadaşımızla, tarih öğretmenliği bölümünü seçme serüvenleri, öğrenim süreçleri ve mezuniyet sonrasındaki iş tercihleri üzerine sohbet ettik. İlgi ile okuyacağınızı umuyoruz. Yeni sayıda görüşmek üzere...

1-“Tarih Öğretmenliği Lisans Programı”nı seçmeye nasıl karar verdiniz?

Sercan: Lisede sosyal bilimler alanından mezun olduğum için seçebileceğim alanlarda sıkıntı vardı. Kimse sosyal bilimleri seçerken antropoloji okuyacağım diye düşünmez. Seçilecek meslekler oldukça sınırlıdır ve öğretmenlik en nitelikli olanıdır. Bu nedenle Tarih, Türkçe ve Edebiyat öğretmenliğini tercih ettim. Tercihlerimde özellikle Türkçe öğretmenliği yoğun olarak yer alıyordu. Ancak Tarih öğretmenliğini kazanmak da beni memnun etti. eğitimimi bitirip, çevremi gözlemlediğimde bölümümün bana çok şey kattığını görüyorum.

Sahin: Sözel bölümü seçen öğrencilerin çok seçeneği yoktur. Üniversite eğitimi için ya öğretmenliği ya da halkla ilişkiler gibi alanları seçecektik. Öğretmenlik en ideal olanıydı. Düşünebileceğim üç-dört alan vardı. Bunların dışında çoğu vakit geçirmek için seçilen bölümlerdi. Bunlar kontenjanları fazla, iş imkânları az alan gruplarıydı. Bu bölümleri bitirenlerin çoğu ya polis oluyor ya da başka mesleklere yöneliyorlar. Benim Tarih, Türkçe, Edebiyat öğretmenliği gibi bir branş tercihim yoktu. Öğretmenliği meslek olarak istiyordum. Bu durumda asıl belirleyici olan puan oluyor ve puanın yetersiz ise idealleriniz de hayal oluyor.

Ali: Üniversite tercihleri sırasında rehber öğretmenlerimin yönlendirmesi ile Türkçe Öğretmenliği tercihlerimi yoğunlaştırmıştım. Tarih Öğretmenliğini kazanmam ise bir tesadüften ibaretti. Ancak geçen beş yılın sonunda çok şanslı olduğumu düşünüyorum. İyi bir üniversitede kaliteli bir bölümden mezun oldum. Düşündüğümde tercihler sırasında rehber öğretmenimizin “Ali, Türkçe dersini seviyor musun?” diye sormadan böyle bir yönlendirmede bulunmasının ne kadar yanlış olduğunu fark ediyorum. Bu durum eğitim sistemimizdeki bozukluğun önemli bir göstergesidir. Tamamıyla para kazanma kaygısıyla yapılan seçimler birçok kişi için telafisi olmayan sorunların başlangıcı olabiliyor.

2-Lisans eğitiminiz sürecinde aldığınız derslerin beklentilerinizi karşıladığını düşünüyor musunuz? Bu süreç içerisinde almadığınız ve eksikliğini hissettiğiniz dersler var mı?

Sercan: Tarih öğretmenliği öğrencisi olmaktan çıkıp da Tarih öğretmeni olduğum noktada ilk dikkatimi çeken ve eksikliğini hissettiğim ders “Tarihi Coğrafya” oldu. Bu dersi görmemiş olmanın eksikliğini oldukça derinden hissettim.

Örneğin Osmanlı Devleti’nin kuruluşunu anlatırken Söğüt ve Domaniç’in yerini haritada kestirmekte zorluk çektiğimi fark ettim. Bu tabi ki tek bir örnektir ve de harita konusundaki eksiklikleri sıralamak oldukça uzun bir yer işgal edecektir. Bu dersin biran önce Tarih Öğretmenliği ders programında yer alması gerektiği düşüncesindeyim. Dersin etkili ve nitelikli öğretimi için alanında uzman kişilerce verilmesi gerektiğini de vurgulamak istiyorum. Aksi takdirde sadece göstermelik olarak programa dâhil edilmesinin bir yararı olmayacaktır. “Dünya Tarihi”, “Avrupa Tarihi”, “Konu Alanı Ders Kitabı İncelemesi” gibi derslerin faydasını bizzat yaşadım. Ancak “Yaratıcı Drama” dersini keşke alsaydım diyemiyorum çünkü uygulama alanının çok olmadığını düşünüyorum. Gazi Eğitim Fakültesi mezunlarının farkını çalışma yaşantımda oldukça açık gördüm.

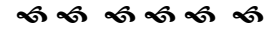
Sahin: “Tarihi Coğrafya” dersinin eksik olduğuna katılıyorum. Biz coğrafyayı tamamen farazi konuştuk. Ortadoğu, Orta Avrupa vs. bunları farazi olarak gördük. Bunlar bir tarafa Sakarya Savaşı’nın Sakarya’da geçtiğini sananlar ve Kurtuluş Savaşı cephelerinin ne tarafta olduğunu bilmeyenler vardı. Öğrenimim sırasında aldığım “Müze Eğitimi” ve “Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme” dersinin yararlarını görüyorum. Bugün düşündüğümde, öğretmenlerimizin görev alacakları yerlerde uygulayabilecekleri dersleri almak isterdim.

MEB prosedürlerini öğrenebileceğimiz bir ders olabilirdi. Mesleğimizle ilgili konuları hep internet formlarından öğrenmek durumunda kaldık. Açıkçası öğrenimimiz sırasında tarih bilgisinin çok önemli olduğunu, diğer eğitim derslerinin önemsiz olduğu kanaatine vardık. Oysa ki iş yaşamında en az tarih bilgisi kadar öğretmenlik bilgisinin de gerekli olduğunun farkına vardık.

Ali: Lisans eğitimim sürecinde aldığım dersler beklentilerimi karşılamadı. Ders programının birbiriyle bağlantısız olduğunu düşünüyorum. Özellikle ilk yıllardan itibaren tarih derslerine ağırlık verilerek eğitim derslerinin son yıllara bırakılması tarih ile eğitim bağlantısının zor kurulmasına neden oldu. Bu eksikliğin fark edilerek programın yenilenmesi ise biz, eski program öğrencilerinde bir dizi sıkıntıya neden oldu. Tarihi üç boyutlu düşünemememizin büyük bir sorun olduğunu düşünüyorum. Hocalarımızın derslerde materyal kullanmamaları, sadece projeksiyondan okumanın derse bir hareket getirdiğinin düşünülmesi, hocaları örnek alan biz öğrenciler için büyük bir eksikliktir. Tarih Öğretmenliği öğretim sürecinin 5 yıl olmasının da anlamsız olduğu düşüncesindeyim. Bireyin temel eğitimini veren sınıf öğretmenin 4 yılda mezun edilip de tarih öğretmenin bir yıl daha fazla eğitim görmesinin eşitsiz bir uygulama olduğu düşüncesindeyim. Dikkat çekmek istediğim bir nokta da öğrencilere istedikleri konulara dönük seçmeli ders olanaklarının sunulmaması ve seçmeli ders adı altında açılan bir dersi seçme konusunda baskı yapılmasıdır. Bu uygulamanın da çok yanlış olduğu düşüncesindeyim. İlkokuldan ortaokula uygulanan performans değerlendirmelerinin üniversitede de uygulanması gerektiğini düşünüyorum. Sadece vize ve final sınavlarına dayalı bir değerlendirmenin sağlıklı olmadığı düşüncesindeyim.

3- Kolejde çalışmayı değerlendirir misiniz?

Sercan: Özel sektörde stajyerlik büyük sorundur. Öğretmenler bu konuda çok sıkıntı çekiyorlar. Stajyerliği bitirmek, devir atlamak anlamına geliyor ki özel sektörün elinde bu büyük bir koz. Özel sektör her alanda olduğu gibi öğretmenlikte de oldukça zorlu bir süreç oluyor. Yöneticinin üzerinizdeki ağırlığı ve sizin kendinizi kanıtlamak için harcadığınız çaba devlet okuluna oranla oldukça fazladır. Derse yönelik olarak daima yenilikler yapmak gerekiyor, aktiviteler artırmak gerekiyor. Ben dersime girer anlatırım, çıkarım anlayışı ortadan kalkıyor. Hele bir de yüksek lisans yapıyorsanız, o zaman her şey daha da zorlaşıyor. Yüksek lisans derslerini takip etmek çok kolay olmuyor. İdarenin, öğrencilerin ve velilerin beklentileri çok oluyor, verilen görevlere de itiraz edemiyorsunuz.

3- Dersanede çalışmayı değerlendirir misiniz?

Sahin: Bir öğretmenin çok düşük ücretlerle uzun saatler çalıştırılmasını hazmedemiyorum ve ne yazık ki özel sektörde sonuç bu oluyor. 300-400 lira gibi ücretlerle ve sigorta yatırmayarak bir öğretmenin çalıştırılması beş yıl emek vermiş bir insana büyük bir hakarettir. İş güvencesinden söz etmeye gerek bile duymuyorum. Yarın gelme denilse çalıştığının hakkını dahi almanız mümkün değil. Böyle bir ortamda öğretmen yine fedakârlığını gösteriyor ve öğrencisini üniversiteye hazırlıyor, mesleğini yerine getiriyor. Öğretmenliğin İskandinav Ülkeleri'nde, ABD'de ve Avrupa'nın diğer ülkelerindeki durumunu düşününce ve Türkiye ile karşılaştırdığınızda üzüntümü kelimelere dahi dökemiyorum. Bir ülkenin geleceğini yetiştirecek, saygı duyulan doktorunu, mühendisini, bilim adamını yetiştirecek insanlara verilen değer işte ortadadır. Gelecekte şartların değişmesini ummaktan başka yapacağımız tek şey mesleğimizi her şartta en iyi şekilde yerine getirmek.

3-Neden Yüksek Lisans yapmayı seçtiniz?

Ali: Tarih Öğretmenliği kazandıktan ve birinci sınıfı okuduktan sonra akademik bir kariyer yapmanın, kendimi ifade etme noktasında bana yakışan en uygun yönelim olduğunu düşündüm. Bu nedenle eğitimime yüksek lisansla devam etmeye karar verdim. Akademik gelişimimi en iyi şekilde tamamlayarak, bilim adamı olmayı ve sesimi daha geniş kitlelere yüksek bir bilgi ve bilinçle duyurmayı arzu ediyorum. Planladığım bu yolda devam etmek düşüncesindeyim, umarım hedeflerime başarı ile ulaşabilirim.

TARİHTEN HİKÂYELER

Eda ALAGÖZ- Ahmet YİĞİT

Karamürsel Alp

Karamürsel Alp, Osmanlıların ilk derya beyidir. İsmi Mürsel olup, kahramanlığı ve gözü pekliği sebebiyle Orhan Gazi tarafından kendisine "Kara" lakabı takılarak Karamürsel denmiştir. Doğum yeri ve tarihi belli değildir. Büyük mücahid Akçakoca'nın aşiretinden ve onun yetiştirdiği yiğitlerdendir. Gençliğinde güçlü bir donanmaya sahip olan Karesioğulları'nın hizmetine girdi. Bu beyliğin Osmanlı hâkimiyeti altına geçmesinden sonra, Karamürsel Bey de Osmanlı hizmetine girdi. Osmanlı devleti donanmasının gelişmesi için büyük gayret sarf etti. Armutçuk Limanı'nda bir tersane kurup, donanma hazırladı. Hafif ve süratli giden gemiler yaptırdı. Bu gemi tipine onun adına izafeten Karamürsel denilmiştir. Donanması ile Kocaeli cephesinin gerisine çıkarma yapan Karamürsel Alp, Orhan Gazi'nin Bizans İmparatoru Andronikos ile yaptığı Palekanon savaşını kazanmasında büyük rol oynadı. Karamürsel Alp'in kurduğu donanma sayesinde Marmara denizinde üstünlük Bizanslılardan Osmanlılara geçti. Hatta Bizanslılar denize gemi çıkaramaz hale geldiler. Ömrünü cihad ile geçiren, Karamürsel Bey vasiyetinde "Vefat edince beni öyle bir yere defnedin ki, sırtım dağlara dayansın kucağıma deniz gelsin. Böylece daima donanmamı göreyim," demiştir. 1329 tarihinden sonra vefat eden bu mücahit Türk komutanının kabri; adını verdiği ilçemizde bulunmaktadır.

Ufacık Tefecik Gördün de Karamürsel Sepeti mi Sandın?

Osmanlı padişahlarından Abdülaziz gezi için Hereke'deki av köşküne gelir. Padişah'ın Hereke'ye geleceğini duyan Karamürsel eşrafı, adet olduğu üzere bir hediye götürüp sunmaya karar verirler. Mevsimin yaz olması sebebiyle hediye olarak kirazı seçerler. Padişahın huzuruna kabul edilirler ve hediye sepetini sunarlar. Oldukça değişik ve sade hediye gören Abdülaziz, biraz şaşırarak birazda küçümseyerek hediye sepetini şöyle bir süzer. İçinde ne olduğunu merak eder. Derhal gümüş bir tepsi getirilir, sepetin içindeki kirazlar tepsiye sığmayıp taşınca, Abdülaziz hayretle şöyle mırıldanır; "sepeti ufak tefek gördük amma içindekini tepsiye sığdıramadık!".

Abdülaziz'in bu sözü daha sonraları halk arasında, "ufacık tefecik gördün de Karamürsel sepeti mi sandın?" şeklinde yorumlanarak deyim olur.

Hı Jolly (Hacı Ali)1828-1902

1828 yılında Rum ve Suriyeli anne babadan dünyaya gelen Philip Tedro, genç yaşta Müslüman olmuş ve hacca giderek Hacı Ali ismini almıştır. Bu dönemde daha genç bir devlet sayılan Amerika ve Osmanlı İmparatorluğu arasında sıkı diplomatik ilişkiler mevcuttu. 1846-1848 yıllarındaki ABD-Meksika Savaşı sonunda ülkede düzenin tekrar sağlanması, çöl bölgelerinde askeri malzemelerin rahatça taşınması ve altın madenlerine sahip olmak amacıyla akın akın batıya göç eden insanları kontrol etmek için çareler aranmaktaydı. ABD'nin o zamanki Askeri İşler Komisyonu Başkanı Jefferson Davis bu iş için en uygun hayvanın "Develer" olduğunu ileri sürer. Komisyon bu durum üzerine birbirine girer. Bir kısım develeri savunurken diğer kısım ise resmini bile ilk defa gördükleri bu hayvana karşı çıkarlar. Fakat deve taraftarları galip gelirler. Senato'dan izin çıkması üzerine develer için ödenek ayrılır ve Binbaşı Wayne soluğu Osmanlı Devleti'nde alır. Durum padişah Abdülmecid'e bildirilir. Fakat bu yıllarda Kırım Harbi yeni bitmiş, develere ise ihracat yasağı getirilmiştir. Bir savaş ihtimaline karşı da Paşalar deve filolarını ellerinden çıkarmak istememektedirler. Bu durum ise deve piyasalarında birleşik endeksin tavan yapmasına neden olmuştur, zira satın alınmak istenen deve düzinelercedir.

Bu durum karşısında Sultan Abdülmecid Han, develere ihracat izni verdiği gibi şahsına ait altı adet beyaz renkli kıymetli deveyi de eşantyon olarak vermiştir. İstanbul'dan sonra İzmir'e uğrayan Wayne develerin kullanımı ve bakımı için Hacı Ali adındaki genci, bu işten iyi anladığı için yanında götürmek ister. Hacı Ali 1857 yılında 22 yaşındayken Yeni Dünya ayak basar. Bu genç Amerikalılarca biraz garip karşılanır.

Nitekim hem gözü kara biridir hem de neşeli bir kişiliğe sahiptir. Fakat ismini bir türlü telaffuz edemezler ve Hacı Ali yerine "HI Jolly" derler. Hacı Ali, Amerikan Ordusunda göreve başlar. Bir deve nasıl çömdürülür, nasıl koşturulur, nasıl beslenir, nasıl

yük taşıtılır, hepsini öğretir. Develer de marifetlerini sergilemekten hiç çekinmezler!

Bu süre zarfında Hacı Ali ABD Ordusu'na 30 yıl hizmet etmiştir. Ayrıca burada Meksikalı bir kız ile evlenmiş ve iki kız evladı olmuştur. Hayatının sonlarına doğru altın aramaya koyulur fakat bulamaz. Colorado'da 67 yaşında vefat eder.

Hacı Ali'nin Ovarsite'deki mezarı 1935 yılında Arizona Ulaşım Birimi tarafından piramit şeklinde dizayn edilmiş ve üstüne bir deve figürü konulmuştur. Ayrıca anıtın üstünde "HI Jolly'in son kampı, 1828'de Suriye'de doğdu. Bu ülkeye 10 Şubat 1857 'de gelmiştir. Deveci, denkçi, kılavuz olarak 30 yıldan fazla Birleşik Devletler Hükümetine doğrulukla hizmet etmiştir. 12 Aralık 1902'de Ovarsite'de ölmüştür" şeklinde bir yazı bulunmaktadır. Her yıl Ocak ayında Ovarsite'de Hacı Ali adına düzenlenen festivalde geçit töreni, deve yarışları düzenlenir ve konserler verilmektedir.

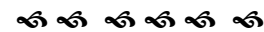
Koca Yusuf

Türk Güreş Tarihi'nin önemli isimlerinden birisi olan Koca Yusuf, Bulgaristan'ın Şumnu kasabasının Karalar Köyünde 1857 yılında doğmuştur. Asıl adı ise Yusuf İsmail'dir. Dedesi ve babası onun ilk güreş ustaları olmuşlardır. Koca

Yusuf'un ayrıca Şumnulu Dursun Pehlivan, Pomak Osman, Nasuhçu Kel İsmail tarafından da yetiştirildiği bilinmektedir. 26 yıl Başpehlivanlığı elinde bulunduran ve Sultan Abdülaziz'in başpehlivanı olan Kel Aiço ile 1885 yılında yaptıkları güreşte berabere kalmışlardır. Sultan

Abdülaziz, Sultan V. Murat, Sultan II. Abdülhamit döneminde pekçok güreşler yapmış, Kara Ahmet, Kurtdereli Mehmet, Hergeleci İbrahim gibi ünlü pehlivanlar onun üstünlüğünü kabul etmişlerdir. Koca Yusuf, Fransız güreşçi Joseph Doublier ile tanışmış ve Fransa'da güreşme teklifi almıştır. 1897'de Avrupa'ya gittiğinde 25 yaşındaydı ve Paris'te minder güreşini öğrenmiştir. İlk karşılaşmasını Sabes ile yapmış ve kazanmıştır. 3 yıl kaldığı Fransa'da dönemin ünlü güreşçilerinden Olsen, Pons, Fournier, Rum güreşçi Antonia Pierri İngiliz Tom Cannon'u yenmiş ve Avrupa'da rakip bulamaz olmuştur. Bunun üzerine Amerika'dan kendisine teklif gelmiş, burada William Brady, Koca Yusuf'un menajeri olmuştur. ABD'de 33 karşılaşma yapmış bu karşılaşmalarda Tom Jenkins, Dan McLeod gibi güreşçileri yenmiştir. Yaptığı güreşlerde yenilmemesi ve heybetinden dolayı kendisine "The Terrible" (Korkunç Türk) ünvanı verilmiştir. Koca Yusuf, Şikago'daki bir karşılaşmada dünya şampiyonu Evan Levis'i iki defa yenmiştir. 26 Mart 1898'de Ernest Roeber ile 20 bin kişinin önünde güreş yapmış, Roeber ise karşılaşmadan önce "bu Türk'ü yere sereceğim" demiştir. Madison Square Garder'da yapılan bu karşılaşmada Koca Yusuf Roeber'i tuttuğu gibi ringden dışarıya fırlatmış, Roeber ise tekrar mindere çıkmaya cesaret edememiştir. Koca Yusuf, ülkesine dönmek üzere 21 Mayıs 1898'de Fransız bandıralı La Bourgonne transatlantığı ile yola çıkmış, gemi New York'un kuzeydoğusunda Sable Adası'nın 60 mil açığında İngiltere bandıralı bir gemi ile çarpışmış ve Koca Yusuf dahil gemideki yolcular ölmüşlerdir.

HABİBE İLE ADIM ADIM

Habibe AVCI

ÖĞRENCİ GÖZÜNDEN ANITKABİR

Sevgili arkadaşlar, geçen sayılarda bir Antalyalı olarak sizlere, Antalya ve çevresindeki güzellikleri paylaşmıştım. Bunun temel nedeni Antalya'yı görmeyenlere benim gözümünden de olsa Antalya güzelliklerini tanıtmak ve kendilerini Antalya'da hissetmelerini sağlamaktı. 13. sayıyla birlikte Ankara'ya hızlı bir dönüş yaparak Atamızın ebedî istirahatgâhı olan Anıtkabir'e değinmek istedim.

1943 yılında Ankara'da askerlik yapmış olan dedemden Anıtkabir'i duyardım. Dedemin hikâyeleri ile gözümde canlanan Anıtkabir'i görme isteği ortaokul hayallerimi süslerdi. Anıtkabir'e gidip de fotoğraf çektiren arkadaşlarıma imrenirdim. Bu hayallerimin üniversite hayatımın Ankara'da başlaması ile gerçek olacağını nereden bilebilirdim

Anıtkabir'e ilk gittiğim günkü heyecanımı kelimelerle ifade edebilmek çok da kolay değil. Yıllardır hayalini kurduğum şey gerçek oldu ve artık Atamın huzurundaydım. İçimdeki huzur ve güvenin yanı sıra biz gençlere bırakılan emanetin sorumluluğunu da daha derinden hissediyorum.

Protokol defterini bulunduğu alan, Atatürk'ün özel eşyalarının sergilendiği salon sırasıyla gezilecek yerler olarak karşınıza çıkıyor. Diğer bir salonda Atatürk, gelenleri karşılıyor. Bunun sadece bir balmumu heykel olduğunu tekrarlıyorsunuz kendinize, ne yazık ki sadece bir heykel...

Beni etkileyen bir diğer bölüm,... Kurtuluş Savaşı Müzesi. Bu alana adınızı attığınız ilk andan itibaren 1920'lere dönüyorsunuz. Savaşın tam ortasında, en sıcak noktasında hissediyorsunuz. Sanki önünüzde mayınlar pathyor, Allah, Allah sesleri yükseliyor!

Yolculuğa devam ederken o zamanların Anadolu'su karşılıyor sizi. Cephe gerisindeki masum insanların düşmana karşı nasıl canla başla mücadele ettiklerini görüyorsunuz.

Diğer durağımız, Atamızın kütüphanesi. Cemekeân içinde yer alan Atamızın okuduğu ve yanına not düştüğü kitapların çeşitliliği hepimizi adeta büyüliyor.

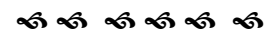
Son durak, hediyelik eşya salonu oluyor.

Gezinin başında kocaman bir alan olarak görülen alan, gezi bitiminde küçülüyor gözünüzde. Milleti için her türlü zorluğun üstesinden gelmiş, onu karanlıktan çıkarıp aydınlığa kavuşturmuş bir önder için alanın yetersiz ve küçük olduğunu düşünmekten kendinizi alamıyorsunuz.

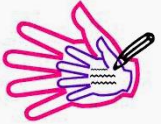

Aslanlı Yolda yürürken yolun iki tarafındaki güller Atamızın bizi uğurlayan güzel yüzü gibi. Mutluluğun, merakın yerini bir burukluk alıyor. Yeniden söz vermek geliyor insanın içinden. "Rahat uyu Atam, emanetin için çalışacağım."

Yeni sayıda görüşmek ümidiyle...

ÇALIŞAN KALEM
Kübra ÇALIŞKAN

ÜSTAD MEHMET AKİF

Merhaba, Tarihin Seyrinde okurları...

Bir eğitim-öğretim yılı daha başladı. Bu yılın sağlık, mutluluk ve başarı ile geçmesini temenni ediyorum. Kültür Bakanlığı tarafından 2011 yılının Mehmet Akif Ersoy yılı olarak kabul edilmesi üzerine, bu yazımda Mehmet Akif Ersoy'a değinmek istedim.

***

1873'te İstanbul'da doğan Mehmet Akif gittiği mahalle mektebinde Arapça,Farsça öğrenmiş, Fatih Rüştüyesi'nde okumuş, orta tahsilini tamamlamak üzere bir müddet Mekteb-i Mülkiye'nin âli kısmına devam etmiştir. Ancak babası ölünce ve evleri de yanınca maddi olanaksızlıklar Mehmet Akif'in hayatını şekillendirmesinde etkili olmuştur. O dönemde Veterinerlik okulunu bitirenler hemen işe başlayabildiği için Mehmet Akif, Halkalı'daki Baytar Mekteb-i Ali'sine giderek, bu okulu birincilikle bitirmiş ve 1893 yılında Ziraat Nezareti Umur-u Baytariye (Ziraat Bakanlığı Veterinerlik İşleri) şubesinde göreve başlamıştır. Bir süre Veterinerlik İşleri Müdür Yardımcılığı yapan Mehmet Akif, 1913'te bu görevinden istifa etmiştir. Mehmet Akif bu dönemde öğretmenlik görevinde de bulunmuştur. 1906'da Halkalı Baytar Mektebi'nde "Kitabet-i Resmiye"; 1908'den sonra da Edebiyat Fakültesi ile Darülhilafe Medresesi'nde "Osmanlı Edebiyatı" hocalığı görevlerinde bulunmuştur.

Mehmet Akif, hayatı boyunca ideallerinden vazgeçmemiş, ahlak ve fazilet abidesi olarak yaşamış, 1920'de Burdur milletvekili seçilerek meclise girmiş ve milleti için çalışan bir dava adamı olmuştur. Cumhuriyet'in ilk yıllarında da bağımsızlık için mücadele etmiştir.

Mehmet Akif, milletin istiklalsiz kalacağını hatırına bile getirmemiştir. Bu inançla Anadolu'da birçok yerde vaazlar vermiştir. Bunlardan biri de Balıkesir Zağanos Paşa Camisi'nde yaptığı vaazdır. Buradaki konuşmasına önce Kuran'dan ayetlerle başlamış sonra da şu dizeyi ekleyerek haklı seslenişine devam etmiştir.

*Cihan alt üst olurken seyre baktın öyle durdun ya
Bugün bir serserisin, derbedersin kendi yurdunda*

Biliyoruz ki, Mehmet Akif'in Milli Marş yarışması için yazarak orduya ithaf ettiği şiiri 12 Mart 1921 günü Milli Marş olarak kabul edilmiş ve O, milli şairimiz olmuştur.

*Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım;
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.*

1925'te Abbas Halim Paşa'nın daveti üzerine Mısır'a giden Mehmet Akif, Kahire'deki Camiü'l Mısıriyye Üniversitesi'nde Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği yapmıştır. 1936'da da rahatsızlandığı için Türkiye'ye dönmüş ve İstanbul'da vefat etmiştir. Cenazesi 27 Aralık 1936'da Edirnekapi Şehitliği'ne defnedilmiştir.

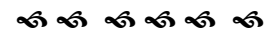
Mehmet Akif Ersoy, ardından hala güncelliğini koruyan "Safahat"ı bırakmıştır. Yedi ayrı kitaptan oluşan Safahat, "hayattan sayfalar, görüşler, hayatın aşaması" anlamına gelir. İçerisinde 11240 mısra tutan 108 manzume vardır. Çizdiği portrelerle dönemin insanını her yönüyle anlatır. Ona göre, Müslüman toplumları saran tehlikeler; batı hayranlığı, din karşıtlığı ve kafa karışıklığıdır. Geri kalmışlığın ve çöküşün sebebi ise; cehalet,tembellik, asli kaynaklardan uzaklaşma, iman ve mücadele ruhunun zaafa uğramasıdır. Akif'in şiiri hür vicdanın sesidir.

Asım adlı şiirinde bizlere şöyle nasihat ediyor:

*Nasihatim sana: Herzeyle iştigali bırak;
Adamlığın yolu nerdense, bul da girmeye bak!
Adam mısın: Ebediyen cihanda hürsün, gez;
Yular takıp seni bir kimsecik sürükleyemez.
Adam değil misin, oğlum: Gönüllüsün semere;
Küfür savurma boyun kestiğin semercilere.*

Bu dizeler, düşündürücü değil mi? Peki biz ne zaman düşünmeyi bıraktık? Ne zaman teslim olduk düşmana, kadere ve kedere...?

Sevgiler...

PİSA KULESİ

Pisa kenti, İtalya'nın orta kesiminde, Arno ırmağının kıyısında yer almaktadır. Ortaçağ'da zengin bir kent devlet ve işlek bir liman olan Pisa, Cenova'nın en büyük rakibiydi. Ünlü Pisa kulesinin de, Pisa'nın gücünün ve zenginliğinin bir sembolü olarak Cenova'yla olan rekabete mukabil yapıldığı bilinmektedir. Filosu, 1284'te Cenevizlilerce yakılmış, daha sonra ise Arno ırmağının giderek dolamaya başlamasıyla Pisa önemini biraz güneyindeki Livarno'ya kaptırmıştır. Pisa, surlarla çevrili bir kent olmakla beraber kuzeybatı köşesinde, kentin zengin ve gücünün doruğunda olduğu günlerde yapılmış katedral, vaftizhane ve eğik çan kulesi yer almaktadır.

Katedral, siyah ve beyaz mermerden görkemli bir yapı teşkil etmektedir. İtalya'nın kuzeyindeki Pisa şehrinde İtalyanca **Mucizeler Meydanı** olarak bilinen meydana yer alan şehir katedralinin çan kulesi, ana yapıdan ayrı olarak 1173'te yapılmaya başlanmıştır.

Yapımına 1173'te başlanan kule, temelinin çürük olması nedeniyle 1350'de tamamlanabilmiştir. İşte ünlü Pisa Kulesi, bu çan kulesidir. Beyaz mermerden yapıp 56 metre yükseklikte olması planlanmış, yana doğru yatmaya başlayınca eğik biçimde bitirildiği söylenegelmektedir. Duvarları tabandan yaklaşık olarak 4 metre kalınlıkta olan kule sekiz katlı ve yüksekliği 60 metreye yakındır. İç kısımda 300 basamaklı bir merdiven var olup, bu merdiven tepeye kadar ulaşmaktadır. Tam tepe noktasında, kule yaklaşık olarak 5 metre yana yatıktır. Yani kulenin tepesi, dikey durumundan aşağı yukarı 5 metre dışa kaymıştır.

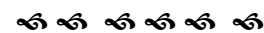
Tepeye kadar çıkmayı göze alanlar ise şehrin ve çevrenin güzel görünümünü izleme şansına sahip olmaktadır. Günümüzde düşey doğrudan 5,2 metre yana yatık olan Pisa kulesinin turistler için büyük bir ilgi odağı olduğuna hiç şüphe yoktur.

Kubbeli, sekizgen planlı vaftizhanede ise 13. Yüzyıldan beri vaftiz törenleri düzenlenmeye başlanmıştır. Hala yıkılma tehlikesiyle karşı karşıya olduğuna inanılmakta ve kurtarılması için çeşitli çalışmalar yapılmaktadır.

Pisa Kulesi bitirildiği tarihten itibaren güneye doğru eğilmeye başlamıştır. Bunun nedeni ise temeldeki yumuşak zemindeki bir çökme olmasıdır. 1564'te Pisa'da doğan bilim adamı Galileo Galilei, Pisa Katedrali'nin tavanında asılı bir lambanın sallanışını izledikten yıllar sonra, bu gözleminden yola çıkarak, zaman ölçümünde sarkaçtan yararlanabileceğini saptamıştır. Kule 1990-2001 yılları arasında onarım için kapalı tutulmuş, sonra tekrardan turistlere açılmıştır. Birçok turistin ziyaret sebebi ise yıkılmadan önce kuleyi görebilmektir.

Sevinç TUNÇ

TARİH MAGAZİN

Arzu DURUKAN- Halil GOSTAK

CENNET BAĞÇESİ

Din;toplumu bir arada tutan, birlik ve beraberliği sağlayan önemli unsurlardandır. Eski devirlerden itibaren, çizilen resimler toplumların dili olmuş ve günümüze ulaşmıştır. Dini inanışların toplumların temelinde yer alması, mabetlerin inşasını gerektirmiştir. Bu mimari eserler toplumlarla ilgili pek çok konuda bilgi verir. İşte bu mabetlerden birisi de Göbeklitepe'dir.
***

Göbeklitepe, 1995 yılında Alman Arkeoloji Enstitüsü ve Şanlıurfa Müze Müdürlüğü işbirliğince Şanlıurfa'nın Örencik Köyü yakınında önemli bir kazı çalışması sonucu günışığına çıkmıştır. Burada günümüzden 12.000 yıl öncesine dayanan Neolitik Dönem'e (M.Ö. 9.600- 7.300) ait "Dünyanın en eski kutsal yeri" olarak kabul edilen büyük bir tapınak bulunmaktadır.

Yapılan kazıların ardından burasının, yerleşim amaçlı inşa edilmediğine dair ortak bir karara varılmıştır. Ortaya çıkarılan bulgular neticesinde Göbeklitepe'nin dini amaçlı inşa edildiği anlaşılmıştır. Dünyanın en eski tapınağının Göbeklitepe'de ortaya çıkması bütün dikkatlerin Türkiye'ye çevrilmesine neden olmuştur. 1995 yılından bu yana kazıları yöneten Arkeolog Prof. Klaus Schmidt, büyük bir yankı uyandıracak iddia ortaya atmıştır. Bu iddia doğrultusunda burasının, Havva ile Adem'in yasak elma ağacının meyvesini yiyerek kovuldukları yer olan, "Garden of Eden" olduğunu ileri sürmüştür. Türkçe karşılığı "Cennet Bahçesi" anlamına gelmektedir.

Göbeklitepe, çapı otuz metreyi bulan, yuvarlak merkezli tasarlanmış yirmi yapıdan meydana gelmektedir. Bu yapılardan altı tanesi kazı çalışmaları sonucu ortaya çıkarılmıştır. Bu yapıların etrafı, T biçiminde sütunlarla çevrelenmiş olmasına rağmen tam ortada da iki tane T biçimli sütun birbirine bakar halde bulunmaktadır. Bu sütunların boyları üç ila altı metre arasında değişmektedir. Arkeologlar, bu sütunların insan olabileceği üzerinde görüş bildirmektedirler. Çünkü T biçimli bu sütunlar üzerinde el ve

kol tasvirleri bulunmaktadır. Ayrıca bu sütunlar üzerinde çeşitli hayvan figürleri ve soyut kavramlar da yer almaktadır. Dikkat çeken hayvan figürleri şunlar olmuştur: kurt, boğa, yaban domuzu, tilki, yılan, turna, leylek ve yaban ördekleri. Yine yapılan kazılarda bazı T biçimli sütunların üzerinde üç boyutlu hayvan kabartmalarına da rastlanılmıştır. Bunlardan en dikkat çeken T biçimli sütunun yan tarafından aşağıya sarkar biçimde yerleştirilmiş olan aslan kabartmasıdır.

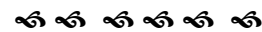

Bu kabartmanın günümüze kadar mükemmel bir şekilde korunmuş olması arkeologları şaşırtan önemli bir noktadır. Göbeklitepe'deki bu yapıların kimler tarafından tasarlandığı, alet ve edevatın olmadığı bir dönemde özellikle ağırlığı kırk ile altmış ton arasında değişen bu sütunların nasıl taşındığı ve dikildiği de şu an bile gizemini korumaktadır.

Göbeklitepe, Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından 2005 yılında birinci derecede arkeolojik sit alanı ilan edilmiştir. Ayrıca Göbeklitepe, UNESCO dünya mirası listesine de aday olarak gösterilmektedir.

Tek tanrılı dinler ortaya çıkmadan önce çok tanrılı dinlerin en eski dini merkezinin Şanlıurfa'da inşa edildiği kanıtlanmıştır. Böylece, şimdiye kadar Malta'da bulunan ve M.Ö. 5.000 yılına ait olan dünyanın en eski tapınağı, ilk olma özelliğini kaybetmiştir. Yeni sayıda görüşmek üzere.

TARİH SPOR

AKİF YARDIMCI

SARAY-I HÜMAYUN'DA EZELİ REKABET: LAHANACILAR VE BAMYACILAR

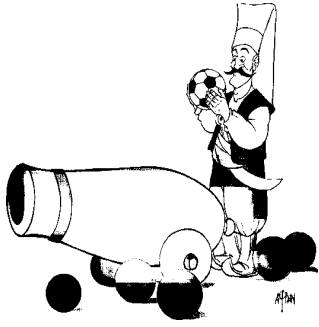
Günümüz sporlarının ezeli rekabeti dört büyükler arasında olur da koskoca Devlet-i Aliyye'de olmaz mı hiç?

Spor bu, hangi dönemde hangi dalda olursa olsun rekabet olmazsa olmaz ve bu sofranın tuzu-biberidir.

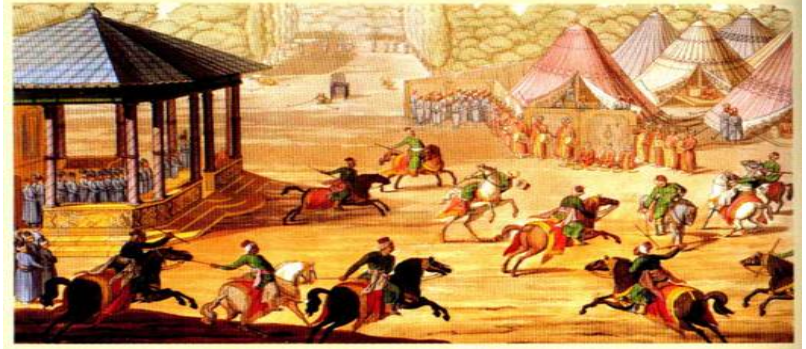
Yazımın başlığını okuyunca aklınıza bu lahanacılar ve bamyacılar da nereden çıktı diye bir soru gelmiş olabilir. İsterseniz gelin birlikte bakalım bu tatlı rekabetin nereden geldiğine...

***

Sultan II. Murat zamanında kurulan ve Osmanlı tarihindeki ilk spor takımları olan "Bamyacılar" ve "Lahanacılar", devrin popüler sporu olan iki cirit takımının ismiydi. Fatih Sultan Mehmet'in 15. yüzyılda örgütlediği saray kadrolarındaki genç gruplar, hizmet, nöbet, ibadet, istirahat saatleri dışındaki zamanlarını hobilerine ayırabilirler; meşk atölyelerinde, kütüphanelerde çalışırlar; saray meydanlarında koğuş amirlerinin ve ustaların gözetiminde atıcılık, okçuluk, binicilik, cirit, güreş, lobut, tomak, top, topuz, şeşper, gürz, halka güreş vs. savaş talimlerine ve idmanlara katılırlardı. Bu etkinlikler, II. Mahmud'un Enderun'u ve geleneksel saray örgütlerini dağıtmasına kadar sık sık yinelenmiştir. Enderunlular gibi, Bostancı hasekileri, eski ve yeni saray baltacıları, harem ağaları, yeniçeriler, vezir içoğlanlarının da padişahın uygun gördüğü zamanlarda "kıran kırana" Bamyacı-Lahanacı müsabakaları düzenlemeleri de bir saray âdetiydi. Düzenlenişi, izlenişi, taraftarları, gördüğü ilgi ve uyandırdığı heyecan bakımından günümüzün spor müsabakalarından farkı olmayan beyaz tenli Enderun içoğlanları "Bamyacı", harem genç zenci köleleri de "Lahanacı" takımını oluştururlar, bazen de tarafların güç dengesini sağlamak için muhtelif sınıflardan seçilen oyuncularla yine Lahanacı-Bamyacı takımları oluşturulurdu. Padişahla musahiplerinin, has oda ağalarının, kimi kez davet edilen sadrazamın, vezirlerin, hatta ulemanın da izlediği, "saraya mahsus oyunlar" denilen bu müsabakalardan dışarıdaki halkın haberi bile olmazdı. Saray merkezli spor-savaş oyunu müsabakalarında çoğunlukla günümüzün kulüp maçlarını andıran "Bamyacı-Lahanacı" karşılaşmaları yinelenirdi. Aralarında -biri bitki olmanın ötesinde- herhangi bir benzerlik yakalanmayan; sporla, savaşla ilgileri de kurulamayan "bamyacı" ile "lahana"nın, padişah huzurundaki oyunlarda taraflara ad oluşunun tarihsel öyküsü ise şöyledir: "Şehzadelğinde güreşçiliği, okçuluğu ile nam salan Sultan Çelebi Mehmed, Amasya'da valiye cündilerini (binicileri) yarıştırmış. Bir seferinde, Suluova'da düzenlenen at yarışı

ve cirit oyununda, lahanasıyla ünlü Merzifon'dan, bamyasıyla ünlü Amasya'dan ikişer yüz süvari karşılaşılarak kıyasıya cirit oynamışlar, izleyen halk yığınları da "Ha bamyacılar!", "Ha lahanacılar!" diye bağırılmışlar. Bundan sonra saray örgütleri arasındaki karşılaşmalarda taraflara "Bamyacı-Lahanacı" demek âdet olmuş."

Kaynaklarda sarayın Otluk Kapısı'ndan içeride Bostancı Ocağı'na bağlı bir Bamyacılar Ocağı'nın bulunduğu ve Cebehane Meydanında eski iki kuleden birinin Bamyacılarının de Lahana Ocağı'nı temsil ettiği anlatılmaktadır. Ayrıca aynı yerde bugün de ayakta duran III.Selim ve II.Mahmud'un saltanat dönemlerinde dikilmiş iki nişan taşından ilkinin tepesinde lahana diğerinin ise bamyacı başı figürü olduğu Lahana nişan taşının, 1790 tarihinde Cebehane Meydanı'nda düzenlenen okçuluk müsabakasında III. Selim'in attığı okun düştüğü yere dikildiği, diğerinin de 1811'de II. Mahmud'un yine bir müsabakada tüfekle yaptığı atışla ilgili olduğu kaynaklarda anlatılmaktadır. Bu iki takımın elbette ki formları ve renkleri de vardı. Lahanacıların yeşil, Bamyacıların mavi kadifeden elbise giydikleri söylenmektedir. Nasıl ki Bizans'ta imparatorlar dahi, renklerle temsil edilen bu takımlardan birini tutarlardı. Osmanlı'da da bu takımlar, padişahlara kadar her sınıf ve zümreden taraftarı olan spor takımlarıydı. Örneğin, Sultan III. Selim Lahanacıları tutarken, Sultan II. Mahmut Bamyacıları tutuyordu. O kadar ki yaptırdıkları çeşmelerden merdiven tırabzanlarının başlarına, diktirdikleri nişan taşlarına kadar tuttıkları takımın sembolünü koydurmayı ihmal etmemişlerdi. Çengelköy'de sahil yoluna bakan çeşmenin üzerinde lahana motifi görünürken, birçok mezar taşının baş kısmında da taştan lahana ve bamyalara rastlanıldığı söylenilmektedir. Eyüp'teki Osmanlı mezarları arasında dolaşırken, onca feslerin kavukların arasında yer yer lahana ve bamyalara rastlanmasının hiç şaşırılmayacak bir durum olduğu anlatılmaktadır. Sultan II. Mahmut, 1811 tarihli nişan taşının tepesini bamyacıyla süslerken, Sultan III. Selim de Lahanacılar takımına duyduğu sevgiyi, "İlhami" mahlası ile yazdığı şiirle göstermesi oldukça ilginç gelebilir.

Kış mevsiminde çıkar ortaya lahana
Gerçi biçimce Keykavus' un topuzuna benzer
Can verir insana, çünkü taze gül yaprağıdır lahana
Dizilmez yüz bin, bir ipliğe bamyacı gibi,
Aslandır o, arabayla gezer sanki lahana
Hiçbir zevk ve mutluluk olmazmış onsuz
Olur mu, helva söyleşileri, olmazsa eğer lahana,
Lâyıktır ona, İlhami ne türlü övgüler yazsa
Lahanacım, Lahanacım, Lahanacım, Lahana.

www.nobelkitap.com

ONLINE

SATIŞ

MAĞAZASI

esatis@nobelkitap.com

▲ DİKKAT ÇEKENLER

En özel indirimlerle
uygun fiyatlarla

Aradığınız kitaba ulaşmanın anahtarı

www.nobelkitap.com

**YÜZLERCE YAYINEVİNE AİT,
ONLARCA KATEGORİDE,
ON BİNLERCE KİTABA,
EN UYGUN FİYATLARLA
ULAŞMANIN**

esatis@nobelkitap.com

**KREDİ
KARTINA
TAKSİT**

**50 TL
KARGO
BEDAVA**

**NOBEL
PUAN İLE
ÖDEME**

ANAHTARI SİZDE!

Mithatpaşa Caddesi Nu.: 74 Kocatepe Kültür Merkezi Ankara
Telefon: +90 312 418 20 10 (pbx) Belgeç: +90 312 418 30 20